

Sygn. akt III UK 442/19

POSTANOWIENIE

Dnia 18 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z odwołania T. D.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.
o ubezpieczenie społeczne,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 18
listopada 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 14 marca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odrzuca skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 14 marca 2019 r., na skutek apelacji wniesionej przez organ rentowy od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 30 maja 2018 r., zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie T. D. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 28 lutego 2018 r., stwierdzającej, że jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą wnioskodawca podlega dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu za okresy wskazane w decyzji.

Odwołujący się wniósł od powyższego wyroku skargę kasacyjną, opartą na podstawach: naruszenia prawa materialnego: 1/ art. 14 ust. 2 pkt 2) ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300); 2/ art. 180 k.p.a.; 3/ art. 8, art. 10 ust. 1 i ust. 2, art. 11 oraz art. 12 w związku z art. 7 ust. 1 pkt 4) ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2018 r., poz. 646); 4/ art.20 ust. 1 i ust. 3 w związku z

art.18 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych; 5/ art. 24 ust. 6b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych; 6/ art. 45 ust. 1 Konstytucji RP; a nadto naruszenia przepisów postępowania: art. 233 § 1, art. 227 i art. 328 § 2 k.p.c.

W odpowiedzi na pismo sądowe z dnia 15 maja 2019 r., wzywające między innymi do określenia wartości przedmiotu zaskarżenia, skarżący wskazał, że wartość przedmiotu sporu w niniejszej sprawie stanowi równowartość opłaconej przez ubezpieczonego po terminie składki ubezpieczeniowej, wynoszącej 320,94 zł (297,96 zł + 22,98 zł). Podniósł, że brak określenia wartości przedmiotu zaskarżenia w tego typu sprawie nie umożliwia nadania jej biegu. „Zarówno bowiem opłata, jak również koszty zastępstwa procesowego w niniejszej sprawie nie są uzależnione od wartości przedmiotu sporu, a także nie determinują ustabilizowania przedmiotu sporu i zakresu zaskarżenia skargą kasacyjną”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych – niższa niż dziesięć tysięcy złotych, jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Oznacza to, że poza wymienionymi kategoriami spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych (o przyznanie i wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego), w każdej innej sprawie o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że sprawa o objęcie ubezpieczeniem społecznym (w tym o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym) jest sprawą o prawa majątkowe, gdyż z decyzji o objęciu ubezpieczeniem (wyłączeniu z ubezpieczenia) wynikają bezpośrednio skutki majątkowe. W postanowieniu z dnia 4 listopada 2003 r., II UZ 91/03 (LEX nr 1129286) Sąd Najwyższy przyjął, że w sprawach dotyczących objęcia dobrowolnym

ubezpieczeniem społecznym dopuszczalność skargi kasacyjnej uzależniona jest od wartości przedmiotu zaskarżenia, bowiem określenie przedmiotu sprawy, którego dotyczy wyłączenie zawarte w art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c., nawiązuje do regulacji ustawowej tego przedmiotu. Określenie "objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego" odnosi się do definicji tego pojęcia zawartej w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r. poz. 266 ze zm., dalej jako "ustawa systemowa"). Ustawa ta rozróżnia obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, określone w art. 6, art. 6a ust. 1, art. 6b ust. 1, 11 ust. 1 i 12 ust. 1, od dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnych i rentowych, o których mowa w art. 7 oraz chorobowych określonych w art. 11 ust. 2. Jeżeli dojdzie do dobrowolnego ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, chorobowego i wypadkowego, to nie zmienia się ono w ubezpieczenie obowiązkowe. Warunki powstania dobrowolnego ubezpieczenia, jego kontynuowania i ustania uregulowane są w art. 14 ustawy systemowej, który to przepis jest regulacją odrębną od zasad obowiązujących przy ubezpieczeniu obowiązkowym. Użyty w art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c. zwrot "objęcie obowiązkiem ubezpieczenia" odnosi się do ubezpieczenia obowiązkowego, a nie dobrowolnego (tak również między innymi w postanowieniach Sądu Najwyższego: z dnia 8 marca 2017 r., II UZ 80/16; z dnia 24 października 2017 r., I UZ 69/17, LEX nr 2427171; z dnia 19 kwietnia 2018 r., II UZ 9/18, LEX nr 2549198, niepublikowanych).

Wobec powyższego, mając na względzie przedmiot postępowania w tej sprawie (objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym a nie obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym), o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia, ustalona jako suma składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za sporny okres, nie więcej niż za rok (art. 22 k.p.c.). Sąd Najwyższy w cytowanym już postanowieniu z dnia 8 marca 2017 r., II UZ 80/16 (LEX nr 2261739) wskazał, „że jakkolwiek z ustaleniem samego podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu wiąże się lub może się wiązać w przyszłości prawo do świadczeń (np. zasiłku chorobowego lub macierzyńskiego), jednak w sprawach o podleganie ubezpieczeniom społecznym rozpoznawanych przez sądy ubezpieczeń społecznych chodzi przede wszystkim o to, czy w związku

z podleganiem ubezpieczeniom społecznym powinny być uiszczane składki na te ubezpieczenia, a także ustalenie podstawy wymiaru składek, ustalenie osoby płatnika składek itd. Z decyzji o objęciu lub wyłączeniu z ubezpieczenia wynika obowiązek uiszczenia składek, natomiast prawo do określonych świadczeń uwarunkowane jest wystąpieniem ustawowych przesłanek, które w toku postępowania o objęcie ubezpieczeniem nie stanowią przedmiotu kontroli”. Godzi się także nadmienić, że w postanowieniu z dnia 22 stycznia 2019 r., II UZ 41/18 (LEX nr 2609105), Sąd Najwyższy zaprezentował pogląd, iż w sprawie o podleganie dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu nie jest możliwe ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia w odniesieniu do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego, które uzyskałaby ubezpieczony.

Przytoczone przez skarżącego postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2015 r. II UZ 24/15 (LEX nr 1854105) zostało wydane w sprawie dotyczącej zupełnie innego przedmiotu postępowania, to jest podlegania właściwemu ustawodawstwu. Tego rodzaju sprawy są kwalifikowane jako sprawy o podleganie obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu i mogą być przedmiotem skargi kasacyjnej niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 k.p.c.).

W niniejszej sprawie skarżący wskazał w skardze kasacyjnej, że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 320,94 zł. W związku tym, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa od określonej w art. 398² § 1 k.p.c., skarga kasacyjna podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna (art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c.).